

Tid til haven

Havetips uge 19

Af: Marianne Bachmann Andersen

Billede: syrener i vase.jpg

Syrenerne blomstrer

En af maj måneds allersmukkeste blomster er syrener. En tur i bil – eller på cykel i det sydfynske landskab, hvor de vilde syrener står i lange rækker med violette blomster er et uforglemmeligt syn. De mange forhavers overdådige podede syrener med mørkviolette eller helt hvide syrener i store voluminøse klaser, er virkelig dekorativt. Også dværksyrener som busk eller opstammet træ, der blomstrer lidt senere i maj måned er forårsbebudere, der hører til i alles haver.

Nogle af de mest almindelige syrener er:

- '**Charles Joly**' mellemstore purpurrøde fyldte blomster.
- '**Katherine Havemeyer**' halvfylde, store mørkrosa til violette blomster.
- '**Ludwig Späth**' purpurviolette, enkle blomster i 30 cm lange stande.
- '**Michel Buchner**' store blomsterstande, mørklilla knopper og dobbelte lysere lilla blomster
- '**Mme Lemoine**' dobbeltblomstrende rent hvid sort
- '**Palibin**' dværksyren med purpurlilla blomster i små klaser

Billede: Froeukrudt.jpg

Frodigt ukrudt

Varme, vand og masser af lys. En perfekt opskrift på at få plantevækst – også den uønskede. Rigtig mange haveejere har travlt med at holde styr på ukrudtet hvert forår. Kommer man først bagud om foråret, er det næsten uoverkommeligt at rette op på det resten af sommeren. Langt de fleste ukrudtsarter er nemlig rigtige "overleverere". De har vundet kampen om pladsen og er eminente til at formere sig ved frø og/eller rodkud. De elsker at fylde det hele og udkonkurrerer gerne de planter, som vi har købt og plantet, fordi vi gerne vil se på lige netop dem. DERFOR er det rigtig vigtigt at gøre noget ved ukrudtet i haven NETOP NU.

Frøukrudt

Langt de fleste ukrudtsplanter i haven formerer sig med frø. I køkkenhaven vil jorden være et stort grønt tæppe af små bitte grønne spirer. De skal væltes, så de ikke udvikler sig til stort ukrudt, der snart blomstrer og smider endnu flere frø på jorden. I det nysåede rækker kan det være svært at se forskel på grøntsager og ukrudt, så vent med at luge her lidt endnu. Frøukrudt kan både være græs og tokimet ukrudt. Hakker/skuffer du ukrudtet, mens det er ganske småt, behøver du ikke samle det op – det visner og forsvinder i løbet af en uge med sol og tørvejr. Lader du frøukrudt blive stort, skal det luges væk og fjernes fra bedene, så frøene ikke igen kan spire.

Rodukrudt

De mest almindelige typer rodukrudt i haven er kvikgræs, skvalderkål, tidsler og brændenælder. Fandens mælkebøtte er for nogens vedkommende et stort problem, og dens lange rod gør det vanskeligt at fjerne den. Agerpadderokke synes i visse fugtige haver at være et voldsomt problem, men den er langt fra almindelig i de danske haver. Rodukrudt er meget vanskelig at komme til livs. Alle rodstykker skal fjernes fra arealet, som ofte har spredt sig til et stort område. Skulle man ønske at bruge kemiske midler mod rodukrudt, er det svært at få god effekt af det – og det kræver viden og gartnerisk indsigt at udbringe kemi uden at lave skader på de ønskede planter i haven. Har du mod på at tildække arealet med sort plast, så snak med dit havecenter, som kan hjælpe dig med det helt rigtige materiale til denne metode, som i løbet af to vækstsæsoner "udbrænder" ukrudtet under plasten, så hele rodsystemet dør.

Billede: Toerre lavendler.jpg

Tørre lavendler

Lavendler er oprindeligt Middelhavsplanter, og det er kun lavendler med artsnavnet *angustifolia*, der er hårdføre nok til at vokse i Danmark. Den mest almindelige sort i Danmark hedder 'Hidcote Blue', men sorten 'Munstead', der også er blå, bliver brugt. Dertil kommer en hvid, rosa og enkelte andre navnesorter med varierende blåviolette farver. Lavendler bliver gamle i haverne, men hvert forår ser de særdeles medtaget ud. Især de seneste to vintre har været meget hårde ved lavendlerne i min have. Når de hvert forår begynder at sætte nye blade (de ligner grannåle), finder jeg en nysleben saks frem og klipper al vissen top af og så langt ned i planten, at der stadig er grønne friske nåle. Jo længere tilbage jeg klipper planterne, jo mere kompakte og frodig-grønne bliver de. MEN i år må jeg erstatte en stor del af mine lavendler, for de bliver slet ikke grønne.....

Årsagen er højst sandsynligt, at den milde januar satte væksten i gang, som så efterfølgende blev ødelagt af de meget kolde temperaturer i februar.

Det skal nu ikke få mit gode havehumør ud af kurs. Jeg kan nemt grave de døde lavendler op og genplante nye friske planter fra havecentret. I løbet af en sommer er de såmænd blevet lige så store, som de mange lavendler, der trods alt klarede vinteren.

Billede: Tomater.jpg

Dyrk dine egne tomater

Fra begyndelsen af maj måned kan du starte med at plante tomater i dit drivhus. Du skal vente et par uger med at plante tomater på friland – for risikoen for nattefrost er ikke helt ovre endnu.

- Køb gode kvalitetstomatplanter i dit havecenter. De er store og kraftige og tåler bedre transport og håndtering, end de meget små planter til en 10'er foran supermarkedet. Plant udplantningsplanterne med ca. 40 – 50 cm mellem hver plante i drivhuset. Tag potten af, men sørg for at rodklumpen forsigtigt plantes. Behold den lille bambusstøttepind, så planten ikke "falder om".
- Fjern alle sideskud på planten. De er så små og spæde, at du sagtens kan gøre det med fingrene. Har du mod på at lave to-armede tomatplanter, skal du vælge et stærkt sideskud i ca. 30 cm højde og binde det til en snor fra taget. Det anbefales ikke at lave flere "arme", da det blot går ud over den samlede mængde tomater.
- Når planterne er omkring 50 cm høje bindes de til en snor eller føres ind i en spiral, der hænger ned fra drivhusets tag. I takt med at planten gror, vil toppen skulle bindes yderligere rundt til snoren, eller hjælpes ind i spiralen.
- Tomater kræver bestøvning, for at kunne danne frugter. Ryst gerne planterne lidt, åbn vinduer og døre og invitér insekter ind, så de kan klare arbejdet.
- Husk at tomater altid skal stå fugtigt. I vandingsvandet skal der altid doseres gødning.
- Omkring 1. september kan man "toppe" sine planter. Dvs. fjerne topskuddet og lade alle de anlagte klaser udvikle sig uden at planten vokser videre.